

De grenzen in fotografie

'Cosmetisch ingrijpen' met behulp van computer bij koeportretten ter discussie

Gerda 57 (v. Stadel) van familie Lohuis, Bornerbroek. De foto links is onbewerkt, de foto rechts is voor deze gelegenheid bewerkt. De volgende onderdelen zijn digitaal gecorrigeerd:
1 ruglijn
2 hals en kop
3 vooruier en spenen
4 staartpluim
5 hak

De opmars van de digitale fotografie blijft niet onopgemerkt in de rundveehouderij. Het digitaal bewerken van de ruglijn van de koe met een computerprogramma burgert langzaam in. Wat kan, wat mag, waar ligt de grens, of is die al overschreden? De meningen verschillen, zo leert een vragenronde langs fotografen en hun opdrachtgevers.

Het blijft een bijzonder schouwspel: koeienfotografie. Het toiletteren, het correct neerzetten van de benen en de aandacht trekken van de koe met behulp van stierengeluiden. Degene die het professioneel fotograferen van een keuringskampioene aan-

schouwt kan vaak met moeite een grijns onderdrukken.

Toch is koeienfotografie een uiterst serieus beroep. Wereldwijd zijn er meer dan dertig fotografen die hun hoofdinkomen halen uit het fotograferen van koeien. Daarnaast zijn er nog tal van gelegenhedenfotografen actief. Elly Geverink heeft zich sinds 1995 fulltime op koeienfotografie toegelegd. 'Koe, plaats, tijd, weersomstandigheden en mensen bepalen de kwaliteit van een foto', vertelt ze. 'De opdracht voor een fotograaf is om de koe zo goed mogelijk op de foto te zetten. Het is een vorm van reclamefotografie omdat de foto veelal ingezet wordt voor promotieactiviteiten.'

Digitaal bewerken hét item

Door bij het fotograferen gebruik te maken van een blokje onder de voorbenen van de koe krijgt de koe meer stijl, meer upstanding, terwijl een rechte rug-

lijn zorgt voor een sterkere uitstraling. Voor het maken van zo'n ruglijn worden de haren van de koe omhooggeföhnd en bijgeknipt. Bij een tekort aan haar kan er extra haar op de ruglijn worden geplakt. Op de foto ontstaat zo het beeld van een koe met een strakke bovenbouw.

De jongste ontwikkeling in koeienfotografie is het digitaal bewerken van de ruglijn op een foto met behulp van een computerprogramma. Door die digitale bewerking achteraf is het kunstmatig plakken van haar vooraf overbodig. 'Digitale bewerking is momenteel hét besproken item onder fotografen', vertelt Wolfhard Schulze. Hij is professioneel koeienfotograaf in Duitsland. 'Twee jaar geleden riep ik nog het hardst dat wanneer we foto's zouden gaan bewerken via de computer, ik zou stoppen met fotograferen. Ik denk nog altijd dat een digitaal bewerkte foto minder waard is. Zo'n foto wordt minder informatief.'

Maar meningen kunnen veranderen, legt Schulze uit. 'Tot nu toe kan ik nog altijd zeggen dat geen van mijn foto's digitaal bewerkt is, maar misschien is dat over een paar maanden anders. Ik zit in dubio om er toch mee aan de slag te gaan, ik wil wel blijven fotograferen. Je kunt zoveel foto's meer maken op een dag wanneer je vooraf geen haren meer hoeft te plakken. Digitaal bewerken achteraf scheelt enorm veel tijd.'

Principes verdwijnen

Elly Geverink bewerkt sinds vorig jaar het gros van haar foto's digitaal. 'Het was voor mij geen moeilijke keus om ermee aan de slag te gaan. Het is voor de koe, het fototeam en mezelf beter. De voorbereiding van het plakken van de ruglijn is niet meer nodig. Je kunt daardoor sneller werken en dat geeft de koe minder stress. Ze hoeft minder lang te wachten met een volle

uier. De aanloop naar het maken van de foto blijft volledig gelijk. Je moet haar nog steeds schoonmaken, goed neerzetten en haar attentie vragen. Ik zie daarom geen verschil tussen plakken van de haren of het bewerken van de toplijn via de computer. Wanneer een opdrachtgever wil dat de bovenlijn geplakt wordt, dan gebeurt dat gewoon.'

De resultaten zijn inderdaad fraai. Met behulp van de computer is de ruglijn van een koe kaarsrecht te maken. 'Je kunt nauwelijks meer zien waar de oorspronkelijke ruglijn loopt', stelt Harrie Schuiling, directeur van Semex. Voor zijn organisatie zijn foto's erg belangrijk voor de promotie van stieren. 'De eerste digitale bewerkte foto's hebben we nauwkeurig bekeken en bediscussieerd. Maar het blijft een moeilijke materie om vast te stellen wat wel en niet kan bij digitale fotografie. Wat we vandaag niet normaal vinden, kan morgen algemeen geaccepteerd zijn. Nu is het de toplijn, misschien is het straks de vooruieraanhechting.' Schuiling spreekt de wens uit dat de ontwikkeling niet verder gaat, al vindt hij grenzen aangeven wel lastig. 'De vermarkting is vaak leidend en zet principes opzij. Je ziet het vaker: principes verdwijnen wanneer ze de waarde van een euro overstijgen.'

Schuiling noemt het bewerken van foto's 'cosmetisch ingrijpen' en merkt verschillen tussen koeienfotografie in Canada en in Europa. 'Er is niet veel verschil meer in kwaliteit, de laatste jaren is het verschil in professionaliteit en kwaliteit verdwenen. Maar in Canada is het bewerken van foto's totaal geen onderwerp van discussie. Het bewerken van toplijnen is geaccepteerd.'

Algemene richtlijn

Ook KI-organisatie HG investeert jaarlijks in het maken van foto's van koeien en stieren. De opdracht die ze de fotograaf meegeven is volgens woordvoerder Bertil Muller heel duidelijk. 'Een foto van een koe moet tastbaar maken wat een stier kan vererven volgens zijn cijfers. We willen koeien laten zien met kenmerken die typisch zijn voor het verervingspatroon van de stier.'

'Een foto zegt meer dan duizend woorden', zo geeft productmanager van KI-organisatie Alta, Arjan Bom, aan. 'Uit ervaring weet ik dat je best kritisch mag zijn op een foto. We geven de opdracht om een zo goed mogelijk portret te maken van een koe en we vertrouwen daarmee volledig op de deskundigheid van de fotograaf.' Volgens Bom is het rechtmaken van de ruglijn algemeen geaccepteerd. 'Eerst gebeurde dit door het plakken van haar, nu gaat dat via digitale bewerkingen achteraf op de computer. De werkwijze is anders, maar het resultaat is hetzelfde.'

De vraag blijft of je veehouders niet op het verkeerde been zet

door de koe op de foto met een sterkere ruglijn te tonen dan ze in werkelijkheid heeft. Het tijdschrift *Holstein International* pleitte er recent nog voor om foto's zonder digitale bewerkingen of geplakte ruglijnen te voorzien van een keurmerk. Bertil Muller ziet dat niet zitten. 'Een algemene richtlijn? Dat zou iets moeten zijn als een reclamecode-commissie. Wie zou dat moeten controleren? We hebben daarom zelf ons beleid uitgesteld.'

HG vaart een andere koers en heeft eigen richtlijnen opgesteld. 'We hebben besloten dat aan foto's die wij publiceren geen digitale bewerkingen worden getolereerd. Daarvan hebben we de fotografen op de hoogte gesteld. We zijn een organisatie die betrouwbaarheid uitstraalt en dat willen we graag zo houden. Bovendien denken we dat wanneer je bewerkingen aan de ruglijn toelaat, je mogelijkheden openlaat om ook andere punten van de koe te bewerken. Met andere woorden: waar eindigt het? In hoeverre kunnen veehouders er nog op vertrouwen dat de koe die ze zien op de foto er in werkelijkheid er ook zo uitziet?'

Is HG niet roomser dan de paus en prijst het zichzelf zo niet uit de markt? 'Ik denk het niet, het onderscheidt ons juist van anderen', aldus Muller. 'De fotografen respecteren onze keus en bij onze opdrachten plakken ze, indien nodig, de ruglijn met haar. Dat kost meer tijd en daarmee worden de foto's mogelijk duurder, maar dat nemen we voor lief.'

Geen Madisonkampioene

Arjan Bom denkt dat de huidige werkwijze van de fotografen algemeen geaccepteerd is. 'Ik denk dat de grenzen overigens wel bereikt zijn. Het rechtzetten van een speen via de computer is van andere aard. Dan krijg je een hele andere discussie dan bij het bewerken van de ruglijn.'

Elly Geverink is het met hem eens. 'Blijft het hierbij? Ja, zeg ik heel duidelijk, hier blijft het bij. Een plekje mest kun je ook prima met een borstel weghalen. Er is in wezen niets veranderd in het fotograferen. De weg van het maken van een foto is hetzelfde gebleven. Sommige mensen denken dat je via het bewerken van foto's van een gewone koe een Madisonkampioene kunt maken, maar dat is natuurlijk onzin. Ik verplaats geen spenen. Een speen is koe-eigen, dat verander je niet. Wat wij doen is een koe fotograferen in galakleding, haar er op haar best voorzetten. Daarmee houd je niemand voor de gek. Wanneer je uitlegt waarom je een ruglijn via de computer bewerkt is er alom begrip.'

Jaap van der Knaap

